

Metsien käyttö ja suojelu

Ihmiskunnan olemassaolo on luonnonvarojen käytön varassa. Ihmlaji poikkeaa muista maapallon elollisista siinä, että se voi asettaa luonnonvarojen käytölle eettisiä tavoitteita. Tuskin karhu tuntee sääliä syömäänsä hirvenvasaa kohtaan tai huolta vasojen riittävydestä seuraavien talviunien jälkeen. Uusiutuvien luonnonvarojen käytön eettinen ongelma on kuitenkin moninverroin helpompi verrattuna uusiutumattomien luonnonvarojen käyttöön. Suurin ongelma juontuu ihmisten omasta arvohierarkiasta ja käsitysmaailmasta.

Fyysisten tarpeiden tyydyttämisen jälkeen merkitystä saavat yleensä viihtymiseen vaikuttavat esteettiset näkökohdat ja luonnon itseisarvo. Luonnon ei tarvitsekaan enää tuottaa aineellista hyvää. Riittää, että se on mahdollisimman monimuotoista ja sen vuoksi hyvää ja tavoiteltavaa. Sukupolvet ovat väistämättä eri asemassa ja joutuvat tietoisesti tai tiedostamattaan asettamaan luonnonvarojen käytön tavoitteet.

Luonnon itseisarvoisen hyvyyden tavoitteeseen sekoittuu paljon irrationaalista ainesta, jota kuitenkin yritetään perustella rationaalisen tutkimuksen avulla. Luonnon kannalta ei tapahdu mitään peruuttamatonta niin kauan kuin jokin laji ei kuole sukupuuttoon maapallolta.

Elämä ja toimeentulo ovat Suomessa nojanneet monin tavoin metsään. Metsän merkitys ei ole meidän aikanamme kadonnut, eikä se todennäköisesti katoa seuraavankaan sukupolven aikana. Useimmat metsänhoidon menetelmät ovat yli sata vuotta vanhoja. Niillä on turvattu metsien uudistuminen ja kasvu. Metsien käsittely ei ole aiheuttanut lajien sukupuuttoa Suomen metsissä. Lajien yleisyys ja levinneisyys ovat jatkuvan muutoksen tilassa, koska myös täysin luonnontilainen metsä muuttuu.

Suomen metsiä on lakisääteisesti suojeltu puolitoista miljoonaa hehtaaria. Se on yli kuusi prosenttia metsämaan pinta-alasta. Näillä alueilla metsätaloudellinen

käyttö ei ole sallittua. Metsälain perusteella turvataan lisäksi erityisen tärkeiden elinympäristöjen säilyminen talousmetsissä.

Metsäpinta-alaltaan merkittävässä Keski-Euroopan maissa kuten Ranskassa ja Saksassa metsätaloudella on kansantaloudellisesti suhteellisen pieni merkitys vaikka metsien kasvu on suurempi tai samaa suuruusluokkaa kuin Suomen metsien kasvu. Valtion ja yhteisöjen omistamille metsille on suuri virkistyskäyttöpaine, koska yksityisten maille ei ole vapaata pääsyoikeutta. Eri tarkoitusta varten säädellyillä metsäalueilla metsätaloudellinen käyttö on sallittua. Ainoastaan prosentoin murtoosa metsäpinta-alasta on täysin suojeltua metsää, jossa metsätaloudellinen käyttö ei ole sallittua. Nämä suojelualueet sijoittuvat valtion ja yhteisöjen metsiin.

Merkittävä osa Suomen metsänomistajista on ilmaissut metsiensä hoidon tavoitteiksi virkistyskäytön ja luontoarvojen säilyttämisen. Sellaiset tavoitteet ovat yleisimpiä pienten metsätilojen omistajien keskuudessa. Metsänomistajien oman metsien käytön tavoitteiden perusteella metsäpinta-alaa siirtyy metsätalouden ulkopuolelle tai ainakin hyvin laajaperäisen puuntuotannon piiriin.

Suomen kansantalouden näkökulmasta on vaikea löytää järkeviä perusteita uusille mittaville metsien suojelun tarpeille. Niiden perustelu myöskään lajien säilymisen ja metsien monimuotoisuuden kannalta ei ole itsestään selvä. Metsien lakisääteinen siirtäminen pois metsätaloudesta on syytä kyseenalaistaa ja arvioida tarkoin metsien käytön ja suojelun välinen tasapaino.

Eeva Korpilahti